

Türkiye'nin Sürmeli Kuşları

Canlılar bazen dış görünüşlerine göre adlandırılır.

Bu hem bilimsel adlandırmada hem de Türkçe adlandırmada geçerlidir.

Örneği "sürmeli" kelimesi beş farklı kuş türü için kullanılıyor.



Sürmeli dağbülbulü

Boyları 15 cm, ağırlıkları 20-25 gr kadar olur. Gözlerinin üzerindeki beyaz sürme ile tanınır. Yüksek rakımlı yerlerde, çalılık ve bodur ağaçlı kayalıklarda yaşar. Ağaç sınırının üzerinde, 2000 metrelerde, alpin çayırarda da bulunur.



Sürmeli çalıkuşu

Boyları 9 cm, kanat açıklığı 13-16 cm, ağırlığı 4-6,5 gr kadar olan küçük bir kuştur. Siyah sürmesi, beyaz kaşı, siyah tepe yanı çizgisi ile bilinir. Gözlerinin üzerindeki beyaz çizgi ile diğer çalıkuşu türlerinden ayrılır. Geniş bir alanda yayılış gösterir. Kent merkezlerinden yüksek dağlık yerlerdeki habitatlara kadar bulunurlar.



Sürmeli kumkuşu

Boyları 16-17 cm kadar olur. Gaga ucu aşağı doğru kıvrıktır. Sırt kısımları gri renkli olur. Ancak üreme mevsiminde tüyleri kahverengine döner. Böcekler ve diğer omurgasızlarla beslenir. Bataklık yerlerde, çamurlu su kenarlarında bulunur.



Sürmeli kervançulluğu

Boyları 40 cm, kanat açıklıkları 90 cm kadar olan iri bir kuş türüdür. En büyük kıyı kuşu olarak da bilinir. Tepesindeki sürmeye benzeyen kalın ve koyu iki çizgi ve aşağı doğru kıvrık gagasıyla dikkat çeker. Dünya üzerinde geniş bir alanda yayılış gösterir.



Hepsinin ortak özelliği gözlerinin çevresindeki, sürme benzeri, renkli yapılar.

Ülkemizin kuş faunası içinde adında

“sürmeli” geçen kuş türleri şunlar:

Sürmeli dağbülbulü (*Prunella ocularis*),

sürmeli kervançulluğu (*Numenius phaeopus*),

sürmeli kumkuşu (*Limicola falcinellus*),

sürmeli kızkuşu (*Vanellus gregarius*)

ve sürmeli çalıkuşu (*Regulus ignicapilla*) .

Sürmeli kızkuşu

Boyları 27-30 cm kadar olur. Üreme zamanı tepesi ve sürmesi siyah, alnı ve kaş kısmı beyaz olur.

Çekirge, kınkanatlılar, güveler, örümcekler, küçük bitkisel maddelerle beslenir.

Kurak bozkırlar, açık araziler, tarlalar,

tatlısu kenarları başlıca yaşam alanlarıdır.

Fotoğraflar: Prof. Dr. Mustafa Sözen

Kaynaklar

• <http://www.trakus.org>

Güzelavratotu

Türkiye florasında çeşitli özellikleri olan çok sayıda bitki türleri ve gruplar var. Bunların zehirli olanları her zaman ilgi çekiyor. Bazılarının ölüme neden olabilecek kadar zehirli olması bu ilgiyi sürekli kılıyor. Ülkemizde zehirli bitki türü sayısı azımsanmayacak düzeyde. Bunlardan en bilineni güzelavratotu (*Atropa belladonna*).

Güzelavratotu çok yıllık otsu bir bitkidir. Patlıcangiller (Solanaceae) ailesinin bir üyesidir. Boyları 100-150 cm (ender olarak 200 cm), yaprakları 2-20 cm kadar olur. Çiçekleri az kokulu ve çan şeklindedir. Çiçekleri açık yeşil ve soluk mor renklidir. Meyveleri 1 cm kadardır ve renkleri yeşilden parlak siyaha kadar değişir. Bu meyveler tatlıdır ancak etkin kimyasal madde (zehir) içerir. Bu etkin kimyasal madde 1809 yılında bu bitkiden elde edilmeye başlanmıştır. Bitkinin bütün kısımları bu etkin maddeyi içerir. Ancak en yüksek içerik olgun meyvelerde ve yeşil yapraklardadır. Bu maddenin halüsinojenik etkisi vardır. Zehirlenme yenmesi sonucu gerçekleşir. Kusma, bulantı, baş ağrısı, yüzde ve göğüste kızarma, göz bebeklerinde büyüme, çarpıntı gibi belirtilerle ortaya çıkar. Güzelavratotu aynı zamanda ilaç ham maddesi olarak da kullanılır.



Avrupa, Kuzey Afrika, Batı Asya ve Kanada ile ABD'nin bazı bölgelerinde doğal olarak yayılış gösterir. Ülkemizde Adana, Bolu, İstanbul, Kastamonu, Artvin, Çanakkale, Hatay, Kırklareli, Kütahya, Sinop, Trabzon illerinden kayıtlı vardır. Kayın ormanlarında gölgeli yerlerde bulunurlar. Deniz seviyesinden 1800 metre rakımlı yerlere kadar bulunurlar.



Fotoğraflar: Dr. Bülent Gözcelioğlu

Kaynaklar

- Güner, A., Türkiye Bitkileri Listesi (Damarlı Bitkiler), ANG Vakfı / Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi, Kasım 2012.
- http://www.tubives.com/index.php?sayfa=1&tax_id=6780